

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษารูปแบบค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและการออมของครัวเรือนในครั้งนี้ ได้มุ่งเน้นการศึกษารูปแบบการใช้จ่ายและการออมของครัวเรือน โดยใช้ข้อมูลมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด (Gross Provincial Product : GPP) ค่าใช้จ่ายและรายได้ทั้งสิ้นของครัวเรือน โดยจะทำการประมาณสมการ เป็นการประมาณการในรูปของสมการเชิงเดียว อีกทั้งยังมีการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครัวเรือนตัวอย่างในทุกอำเภอ จำนวน 624 ครัวเรือน โดยแยกออกเป็นกลุ่มครัวเรือนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล เพื่อหาสมการประมาณการค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและการออมของครัวเรือน เป็นการประมาณการในรูปสมการเชิงซ้อน อีกทั้งยังศึกษารูปแบบค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและการออมของครัวเรือน โดยแยกตามระดับรายได้ และเขตการปกครอง ทำให้ได้ผลการศึกษาดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไประดับจังหวัด

ในการอธิบายลักษณะทั่วไปของครัวเรือนทั้งหมดในจังหวัดเชียงรายนั้น ได้จัดแบ่งครัวเรือนเป็นกลุ่มตามสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม โดยพิจารณาจากแหล่งรายได้ส่วนใหญ่ของครัวเรือน สถานภาพการทำงาน ประเภทของกิจกรรมในเชิงเศรษฐกิจ และอาชีพเป็นหลัก และในการจัดแยกประเภทอาชีพต่างๆ ได้จัดระบบการจัดแยกประเภทอาชีพโดยอาศัยมาตรฐานสากล ISCO-88 (International Standard Classification of Occupations) การแบ่งประเภทของครัวเรือนตามสถานะทางเศรษฐกิจสังคมนี้ ขึ้นอยู่กับแหล่งที่มาของรายได้ที่ใช้ในการดำรงชีวิตของครัวเรือน และสถานภาพการทำงานของผู้รับเงินรายได้สูงสุดของครัวเรือน ซึ่งปกติได้แก่ หัวหน้าครัวเรือน อย่างไรก็ตาม หากรายได้ของสมาชิกหลายคนซึ่งทำงานอาชีพเดียวกันและสถานภาพการทำงานเหมือนกันรวมกันแล้วเป็นรายได้ส่วนใหญ่ ซึ่งใช้ในการดำรงชีพของครัวเรือนแล้ว ครัวเรือนนั้นจะถูกจัดเข้ากลุ่มตามอาชีพและสถานภาพของบุคคลเหล่านั้น เช่น ครัวเรือนซึ่งมีหัวหน้าครัวเรือนมีอาชีพทำนา แต่สมาชิกของครัวเรือนบางคนไปรับจ้างเป็นกรรมกร ซึ่งรายได้จากค่าจ้างมากกว่ารายได้จากการทำนา เช่นนี้ถือว่าครัวเรือนนี้จัดอยู่ในประเภทคนงาน

จากตาราง 4.1 พบว่าในจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 384,470 ครัวเรือนนั้น ครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนลูกจ้าง คิดเป็นร้อยละ 45.4 โดยแบ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ วิชาการ นักบริหาร เช่น อาจารย์ แพทย์ นักวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ร้อยละ 17.2 และผู้ปฏิบัติงานใน

กระบวนการผลิต คนงานเกษตร คนงานทั่วไป เช่น คนงานก่อสร้าง แม่บ้านทำความสะอาด เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เป็นต้น ร้อยละ 28.2 รองลงมาเป็นครัวเรือนผู้ถือครองทำการเกษตร ร้อยละ 22.7 ครัวเรือนที่ไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ เช่น ผู้เกษียณอายุ ผู้ที่บุคคลภายนอก ครัวเรือนเลี้ยงดู เป็นต้น มีร้อยละ 18.2 ที่เหลือร้อยละ 13.7 เป็นครัวเรือนที่ดำเนินธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร เช่น ค้าขาย รับเหมาก่อสร้าง เป็นต้น

ในด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ยนั้น จะเห็นได้ว่า จำนวนสมาชิกโดยเฉลี่ยของครัวเรือนทั้งสิ้น เท่ากับ 3.1 คน และในครัวเรือนแต่ละกลุ่มก็มีจำนวนสมาชิกโดยเฉลี่ยไม่แตกต่างจากจำนวนสมาชิกโดยเฉลี่ยของครัวเรือนทั้งสิ้นมากนัก ในขณะที่ครัวเรือนผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 2.1 คน ซึ่งน้อยกว่าจำนวนสมาชิกโดยเฉลี่ยของครัวเรือนทั้งหมด ในจำนวนสมาชิกของครัวเรือนทั้งหมดนี้ส่วนใหญ่ครัวเรือนมีจำนวนผู้รับเงินได้ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 37.0 และครัวเรือนที่มีผู้รับเงินได้จำนวน 2 คน มีร้อยละ 32.6

เมื่อพิจารณาประเภทของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนและคู่สมรสอยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 69.4 ครัวเรือนผู้ถือครองทำการเกษตรเป็นกลุ่มครัวเรือนที่มีสัดส่วนของการที่หัวหน้าครัวเรือนและคู่สมรสอยู่ด้วยกันมากที่สุด คือร้อยละ 88.3 ส่วนครัวเรือนผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจมีสัดส่วนของครัวเรือนคนเดียวมากกว่าครัวเรือนกลุ่มอื่น คือร้อยละ 22.9 ของครัวเรือนผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ ทั้งนี้เนื่องมาจากสมาชิกของครัวเรือนกลุ่มนี้มักเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งคู่สมรสอาจเสียชีวิตไปก่อนและลูกหลานได้แยกไปสร้างครอบครัวใหม่ สำหรับหัวหน้าครัวเรือนของครัวเรือนทั้งหมดก็เป็นชายมากกว่าหญิง โดยหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชายมีร้อยละ 76.2 ส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงมีเพียงร้อยละ 24.8 แต่ในครัวเรือนผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ สัดส่วนเพศของหัวหน้าครัวเรือนไม่แตกต่างกันมากนัก โดยมีหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชายร้อยละ 58.6 เพศหญิงร้อยละ 41.4 ของครัวเรือนผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ อายุของหัวหน้าครัวเรือนทั้งหมดส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 40 - 49 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.3 ของครัวเรือนทั้งสิ้น รองลงมาคืออายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 27.0 และในจำนวนนี้โดยมากจะเป็นหัวหน้าครัวเรือนของครัวเรือนผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ

ในเรื่องการครอบครองที่อยู่อาศัยของครัวเรือนทั้งหมด พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มากถึงร้อยละ 88.7 เป็นเจ้าของบ้านที่อยู่อาศัย รองลงมาเป็นที่อยู่อาศัยที่ครัวเรือนอยู่อาศัยโดยไม่เสียค่าเช่า และเป็นบ้านเช่า คิดเป็นร้อยละ 4.6 และ 4.2 ตามลำดับ มีครัวเรือนเพียงร้อยละ 2.5 เท่านั้นที่เป็นเจ้าของบ้านแต่เช่าที่ดิน เมื่อพิจารณาการอาศัยในบ้านเช่านั้น ครัวเรือนผู้ดำเนินธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตรมีสัดส่วนมากกว่าครัวเรือนกลุ่มอื่น คือ ร้อยละ 12.3 ของครัวเรือนผู้ดำเนินธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร

ตารางที่ 4.1 ร้อยละของครัวเรือนจำแนกตามลักษณะทั่วไปและสถานะทางเศรษฐกิจสังคม
ของครัวเรือน

หน่วย : ร้อยละ

ลักษณะทั่วไป ของครัวเรือน	ครัวเรือน ทั้งสิ้น	ผู้ถือครอง ทำการเกษตร	ผู้ดำเนิน ธุรกิจของ ตนเองที่ ไม่ใช่ การเกษตร	ลูกจ้าง			ผู้ไม่ได้ ปฏิบัติ งานเชิง เศรษฐกิจ
				ลูกจ้าง ทั้งสิ้น	ผู้ปฏิบัติงาน วิชาชีพ วิชาการ นักรบริหาร	ผู้ปฏิบัติงานใน กระบวนการ การผลิต คนงานเกษตร คนงานทั่วไป	
อัตราร้อยละของครัวเรือน	100.0	22.7	13.7	45.4	17.2	28.2	18.2
ขนาดของครัวเรือนเฉลี่ย	3.05	3.39	3.38	3.17	3.38	3.04	2.09
ประเภทของครัวเรือน	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ครัวเรือนคนเดียว	11.1	5.2	3.6	11.5	7.5	13.9	22.9
ครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือน กับคู่สมรสอยู่ด้วยกัน	69.4	88.3	73.7	67.0	66.5	67.3	48.8
ครัวเรือนที่มีหัวหน้า ครัวเรือนเพียงคนเดียว และบุตรที่ยังโสด	6.7	2.0	7.7	7.3	8.3	6.7	10.6
ครัวเรือนประเภทอื่น	12.8	4.5	15.6	14.2	17.7	12.1	17.7
เพศของหัวหน้าครัวเรือน	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ชาย	76.2	91.3	67.9	78.3	81.3	76.5	58.6
หญิง	23.8	8.7	32.1	21.7	18.7	23.5	41.4
อายุของหัวหน้าครัวเรือน	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
น้อยกว่า 20 ปี	0.2	-	-	0.2	0.4	-	0.8
20 – 29 ปี	5.6	3.6	1.7	7.2	10.3	5.3	6.6
30 – 39 ปี	18.7	18.0	25.0	23.2	24.9	22.2	3.5
40 – 49 ปี	32.3	37.5	43.3	36.7	37.7	36.1	6.6
50 – 59 ปี	16.2	15.7	15.5	18.6	13.3	21.9	11.5
60 ปีขึ้นไป	27.0	25.2	14.5	14.1	13.4	14.5	71.0
จำนวนผู้รับเงินได้ในครัวเรือน	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
1 คน	34.7	26.5	35.6	25.3	25.4	25.3	67.5
2 คน	32.6	33.2	39.0	34.1	35.7	33.1	23.5
3 คน	23.9	29.6	19.4	28.6	24.0	31.4	8.5
4 คน	7.5	9.0	6.1	10.0	12.0	8.7	0.5
5 คนขึ้นไป	1.3	1.7	-	2.0	2.9	1.5	-
สถานภาพการครอบครอง ที่อยู่อาศัย	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
เป็นเจ้าของบ้านและที่ดิน	88.7	98.4	81.5	85.4	80.3	88.5	90.2
เป็นเจ้าของบ้านแต่เช่าที่ดิน	2.5	-	4.0	4.3	2.9	5.1	0.2
บ้านเช่า	4.2	-	12.3	3.1	7.5	0.4	6.0
อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า	4.6	1.6	2.2	7.2	9.3	6.0	3.6

ที่มา : รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน จังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2547, สักนักงานสถิติจังหวัดเชียงราย

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ครั้วเรือนทั้งหมดมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 8,921 บาท/เดือนโดย ครั้วเรือนลูกจ้างที่เป็นผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ วิชาการ นักบริหาร มีรายได้เฉลี่ยของครั้วเรือนสูงสุด และสูงกว่ารายได้เฉลี่ยของครั้วเรือนทั้งสิ้น มีค่าประมาณ 15,480 บาท/เดือน ครั้วเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยรองลงมา ได้แก่ ครั้วเรือนที่ดำเนินธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร มีรายได้เฉลี่ย 14,340 บาท/เดือน และครั้วเรือนที่มีรายได้ต่อครั้วเรือนต่ำที่สุดคือ ครั้วเรือนลูกจ้างที่เป็นผู้ปฏิบัติงานใน กระบวนการผลิต คนงานเกษตร คนงานทั่วไป มีรายได้เฉลี่ยเพียง 5,717 บาท/เดือน และยัง ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยของครั้วเรือนทั้งหมดอีกด้วย

ตาราง 4.2 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครั้วเรือน^{1/} จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ และสถานะทางเศรษฐกิจสังคมของครั้วเรือน

แหล่งที่มาของรายได้	ครั้วเรือน ทั้งสิ้น		ผู้ถือครอง ทำการเกษตร		ผู้ดำเนินธุรกิจของ ตนเองที่ไม่ใช่ การเกษตร		ลูกจ้าง		ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงาน เชิงเศรษฐกิจ	
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ
ค่าจ้างและเงินเดือน	3,598	40.3	914	15.6	1,027	7.2	6,943	73.8	543	7.3
กำไรสุทธิจากการทำ ธุรกิจส่วนตัวที่ไม่ใช่ การเกษตร	1,582	17.7	163	2.8	10,198	71.1	182	1.9	368	4.9
กำไรสุทธิจากการ ทำการเกษตร	786	8.8	2,679	45.8	279	2.0	258	2.7	123	1.7
เงินที่ได้รับเป็นการ ช่วยเหลือ ^{2/}	1,002	11.2	207	3.6	523	3.6	215	2.3	4,309	57.7
รายได้จากทรัพย์สิน	71	0.8	5	0.1	19	0.1	95	1.0	133	1.8
รายได้ที่ไม่เป็นตัวแทน ^{3/}	890	10.0	965	16.5	989	6.9	828	8.8	874	11.7
รายรับที่เป็นตัวแทนอื่น ๆ	51	0.6	47	0.8	144	1.0	14	0.2	77	1.0
ค่าประเมินค่าเช่าบ้านที่ ครั้วเรือนเป็นเจ้าของ	941	10.6	867	14.8	1,161	8.1	874	9.3	1,035	13.9
รายได้ทั้งสิ้น	8,921	100.0	5,847	100.0	14,340	100.0	9,409	100.0	7,462	100.0

1/ เป็นรายได้ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา แล้วนำมาเฉลี่ยต่อเดือน

2/ รวมเงินสงเคราะห์ บำเหน็จ บำนาญ และเงินชดเชยจากการออกจากงาน

3/ ไม่รวมค่าประเมินค่าเช่าบ้านที่ครั้วเรือนเป็นเจ้าของ

ที่มา : รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครั้วเรือน จังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2547

เมื่อพิจารณาถึงแหล่งที่มาของรายได้ของครัวเรือนทั้งสิ้นแล้ว พบว่ารายได้ส่วนใหญ่ของครัวเรือนมาจากค่าจ้างและเงินเดือน เฉลี่ยประมาณเดือนละ 3,598 บาท หรือ ร้อยละ 40.3 ของรายได้ทั้งสิ้น รองลงมาเป็นกำไรสุทธิจากการทำธุรกิจส่วนตัวที่ไม่ใช่การเกษตรประมาณ 1,582 บาท/เดือน หรือร้อยละ 17.7 เงินที่ได้รับเป็นการช่วยเหลือมีประมาณ 1,002 บาท/เดือน หรือร้อยละ 11.2 สำหรับการประเมินค่าเช่าบ้านที่ครัวเรือนเป็นเจ้าของ และรายได้ที่ไม่เป็น ตัวเงินใกล้เคียงกันมาก คือ 941 บาท/เดือน และ 890 บาท/เดือน ตามลำดับ หรือประมาณร้อยละ 10.6 และ 10.0 ตามลำดับ

4.2 ข้อมูลทั่วไปของครัวเรือนตัวอย่าง

ตารางที่ 4.3 พบว่า ในจำนวนครัวเรือนตัวอย่าง 624 ครัวเรือนนั้น ครัวเรือนมีสมาชิกที่อาศัยอยู่ประจำประมาณ 3 คน เป็นผู้มียาได้จากการทำงานประมาณ 2 คน จำนวนผู้พึ่งพิง 1 คน โดยมีรายได้โดยเฉลี่ยประมาณ ปีละ 107,388 บาท นอกจากนี้ยังพบว่าครัวเรือนตัวอย่างมีทรัพย์สินสุทธิประมาณ 469,576 บาท

ตารางที่ 4.4 พบว่าหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 470 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 75.3 ส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงมีจำนวน 154 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 24.7 จะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ของครัวเรือน ยังเป็นครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชาย หัวหน้าครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 323 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 51.8 รองลงมาเป็นผู้ไม่เคยเรียนหนังสือจำนวน 86 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 13.8 ที่เหลือจะมีสัดส่วนใกล้เคียงกันในแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่องอาชีพหลักของหัวหน้าครัวเรือนพบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกรจำนวน 218 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 34.9 รองลงมาคือค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัวจำนวน 131 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 21.0 อาชีพรับจ้างทั่วไป/กรรมกรจำนวน 121 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 19.4 ครัวเรือนที่เหลือก็มีหัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพหลักเป็นพนักงาน/ลูกจ้างเอกชน แม่บ้าน/ไม่ได้ประกอบอาชีพ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และอื่นๆ ซึ่งมีสัดส่วนไม่มากนัก ลักษณะการเป็นเจ้าของบ้าน/ที่อยู่อาศัย พบว่าครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นเจ้าของบ้าน/ที่อยู่อาศัย จำนวน 575 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 92.1 มีเพียง 49 ครัวเรือนเท่านั้นที่ไม่ได้เป็นเจ้าของบ้าน/ที่อยู่อาศัย หรือคิดเป็นร้อยละ 7.9

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ยอายุของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ และ ทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือน

ลักษณะของครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย
อายุของหัวหน้าครัวเรือน (ปี)	48.01
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)	3.3
จำนวนผู้มีรายได้	2.1
จำนวนผู้พึ่งพิง	1.2
รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)	107,388
ทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือน (บาท)	469,576

ที่มา : จากการศึกษา

ตารางที่ 4.4 จำนวน ร้อยละ ของครัวเรือนผู้ตอบสัมภาษณ์ ตามลักษณะทั่วไปของครัวเรือน

ลักษณะของครัวเรือน	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
เพศของหัวหน้าครัวเรือน	624	100.0
ชาย	470	75.3
หญิง	154	24.7
การศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือน	624	100.0
ไม่เคยเรียน	86	13.8
ประถมศึกษา	323	51.8
มัธยมศึกษาตอนต้น	56	9.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	58	9.3
ปวช. ปวส. ปวท. อนุปริญญา	50	8.0
ปริญญาตรี	49	7.9
สูงกว่าปริญญาตรี	2	0.3
อาชีพหลักของหัวหน้าครัวเรือน	624	100.0
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	35	5.6
พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน	53	8.5
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	131	21.0
เกษตรกร	218	34.9
รับจ้างทั่วไป/กรรมการ	121	19.4
แม่บ้าน/ไม่ได้ประกอบอาชีพ	47	7.5
อื่นๆ	19	3.0
การเป็นเจ้าของบ้าน/ที่อยู่อาศัย	624	100.0
เป็นเจ้าของบ้าน/ที่อยู่อาศัย	575	92.1
ไม่เป็นเจ้าของบ้าน/ที่อยู่อาศัย	49	7.9

ที่มา : จากการศึกษา

4.3 การประมาณการค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและการออมของจังหวัดเชียงราย

ได้นำข้อมูลค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในจังหวัดเชียงราย จากรายงานผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน จังหวัดเชียงราย จากสำนักงานสถิติจังหวัดเชียงราย และมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด ณ ราคาตลาด (Gross Provincial Product at Current Prices) จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 -2547 ดังตาราง 4.5 มาหาความสัมพันธ์โดยอาศัยวิธีประมาณการด้วยสมการถดถอยเชิงเดี่ยว

ตารางที่ 4.5 แสดงมูลค่า GPP ค่าใช้จ่ายและจำนวนเงินออมของครัวเรือน

ปี พ.ศ.	มูลค่า GPP ¹ (ล้านบาท)	ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน ² (ล้านบาท)	จำนวนเงินออมของครัวเรือน ² (ล้านบาท)
2537	28,820	22,029	-614
2539	33,719	26,628	2,381
2541	33,470	27,180	5,221
2543	31,573	24,253	5,395
2545	35,372	30,008	2,701
2547	43,586	35,205	2,059

ที่มา: 1 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2 สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงราย

จากสมมติฐานการศึกษาที่ว่า ค่าใช้จ่ายในการบริโภคและการออมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกับการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด ณ ราคาตลาด (Gross Provincial Product at Current Market Prices) ได้ผลการศึกษาดังนี้

4.3.1 การประมาณการค่าใช้จ่ายในการบริโภคของจังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษาตามแบบจำลอง 3 - 1 พบว่ามูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการใช้จ่าย มีสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเท่ากับ 0.963 ซึ่งหมายความว่าสมการข้างต้นสามารถประมาณการค่าใช้จ่ายได้ ร้อยละ 96.3 กล่าวคือ หากมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท จะทำให้ครัวเรือนในจังหวัดเชียงรายมีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น 0.905 ล้านบาท และค่าสัมประสิทธิ์ของค่าคงที่ (a_0) ที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 4.6) ดังนั้นสมการประมาณการค่าใช้จ่ายของจังหวัดเชียงรายที่ได้คือ

$$\hat{C}_t = 3,596 + 0.905GPP_t$$

เมื่อนำมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดของปี พ.ศ. 2548 ซึ่งคำนวณจากมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดของปี พ.ศ. 2547 ที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้น ร้อยละ 4 ทำให้ได้มูลค่าการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของจังหวัดเชียงราย ในปี พ.ศ. 2548 ประมาณ 41,023 ล้านบาท

ตารางที่ 4.6 สมการประมาณค่าใช้จ่ายในการบริโภคของจังหวัดเชียงราย

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์		ค่า t-statistic
ค่าคงที่	a_0	3,596.898	-1.161
GPP_t	a_1	0.905*	10.143

$$R^2 = 0.963$$

$$F\text{-statistic} = 102.879$$

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.01$

ที่มา : จากการศึกษา

4.3.2 การประมาณเงินออมของจังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษาตามแบบจำลอง 3 - 2 พบว่ามูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) ไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินออมของจังหวัดเชียงราย (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 สมการประมาณเงินออมของจังหวัดเชียงราย

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์		ค่า t-statistic
ค่าคงที่	b_0	2,080.990	0.269
GPP_t	b_1	0.023	0.101

$$R^2 = 0.003$$

$$F\text{-statistic} = 0.010$$

ที่มา : จากการศึกษา

4.4 การประมาณการค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและการออมของครัวเรือนในจังหวัดเชียงราย

ในการศึกษา การประมาณการค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและเงินออมของครัวเรือนในครั้งนี้ ใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากการออกแบบสอบถามครัวเรือนทั้งหมด 624 ครัวเรือน ทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาลของจังหวัดเชียงราย ซึ่งได้ทำการประมาณการโดยใช้สมการถดถอย โดยมีปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวอธิบายคือรายได้ของครัวเรือน นอกจากนั้นแล้วยังนำเอาปัจจัยทางเศรษฐกิจ

และสังคม ประกอบด้วย จำนวนผู้พึงพิง ทรัพย์สินสุทธิ เป็นปัจจัยอธิบายอื่นๆ และใช้ตัวแปรหุ่นเป็นตัวแปรอธิบายความแตกต่างระหว่างครัวเรือนในเขตและนอกเขตเทศบาล ผลการทดสอบทางเศรษฐมิติโดยนำตัวแปรที่ตั้งสมมติฐานไว้ ได้ผลดังนี้

4.4.1 การประมาณสมการค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือนในจังหวัดเชียงราย

การประมาณการสมการค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือนตามแบบจำลองที่ 3 – 3 ผลการศึกษาจากตารางที่ 4.8 สมการที่ 1 เป็นการนำปัจจัยรายได้ทั้งสิ้นของครัวเรือน (Y_t) เพียงปัจจัยเดียวมาทดสอบในสมการ พบว่าสมการมีสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเท่ากับ 0.973 ซึ่งหมายความว่าสมการที่ได้สามารถประมาณการค่าใช้จ่ายได้ ร้อยละ 97.3 และรายได้ทั้งสิ้นต่อปีมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการใช้จ่าย (C_t) กล่าวคือ รายได้ต่อปีเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้ครัวเรือนมีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น 0.910 บาท นั่นคือความโน้มเอียงการบริโภคหน่วยสุดท้ายมีค่าเท่ากับ 0.910 ($MPC = 0.910$) และค่าสัมประสิทธิ์ของค่าคงที่ (a_0) ที่ได้มีค่าเท่ากับ 1,746.491 โดยมีนัยสำคัญที่ระดับ $\alpha = 0.05$ แสดงว่าค่าสัมประสิทธิ์ของค่าคงที่นั้นมีอิทธิพลต่อการบริโภคมาก นั่นคือถึงแม้ไม่มีรายได้ ครัวเรือนก็ยังใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเท่ากับ 1,746 บาท

สมการที่ 2 เป็นการเพิ่มปัจจัยจำนวนผู้พึงพิง (D_t) มาทดสอบในสมการ พบว่าสมการมีสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเท่ากับ 0.974 ซึ่งหมายความว่าตัวแปรอิสระในสมการนี้สามารถอธิบายตัวแปรตามได้ร้อยละ 97.4 ค่าสัมประสิทธิ์ของค่าคงที่ของสมการไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของรายได้ต่อปีก็ลดลงเล็กน้อยเป็น 0.903 (ความโน้มเอียงการบริโภคหน่วยสุดท้าย : $MPC = 0.903$) และจำนวนผู้พึงพิงมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการใช้จ่าย (C_t) กล่าวคือเมื่อ รายได้ไม่เปลี่ยนแปลง หากจำนวนผู้พึงพิงเพิ่มขึ้น 1 คน จะทำให้ครัวเรือนมีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น 3,310 บาท โดยมีนัยสำคัญที่ $\alpha = 0.01$

สมการที่ 3 เมื่อเพิ่มทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือน (NA_t) มาทดสอบในสมการ 2 อีกปัจจัยหนึ่ง พบว่าสมการมีสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเท่ากับ 0.974 ซึ่งหมายความว่าตัวแปรอิสระในสมการสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ร้อยละ 97.4 ค่าสัมประสิทธิ์ของค่าคงที่ของสมการไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของรายได้ต่อปีก็ลดลงเป็น 0.902 (ความโน้มเอียงการบริโภคหน่วยสุดท้าย : $MPC = 0.902$) และจำนวนผู้พึงพิงมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการใช้จ่าย (C_t) กล่าวคือ เมื่อปัจจัยอื่นคงที่ หากจำนวนผู้พึงพิงเพิ่มขึ้น 1 คน จะทำให้ครัวเรือนมีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น 3,300 บาท โดยมีนัยสำคัญที่ $\alpha = 0.01$ ส่วนทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือนก็ไม่มีความสัมพันธ์กับการบริโภค

สมการที่ 4 เมื่อเพิ่มตัวแปรหุ่น (Area) เข้าไปในสมการที่ 2 เพื่อหาความแตกต่างด้านการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคระหว่างครัวเรือนในเขตและนอกเขตเทศบาล พบว่าสมการมีสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเท่ากับ 0.975 ซึ่งหมายความว่าตัวแปรอิสระในสมการนี้สามารถอธิบายตัวแปรตามได้ร้อยละ 97.5 และครัวเรือนในเขตและนอกเขตมีการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ครัวเรือนในเขตเทศบาลมีการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคมากกว่าครัวเรือนนอกเขตเทศบาลเท่ากับ 2,493 บาท ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของรายได้ต่อปีเท่ากับ 0.904 (ความโน้มเอียงการบริโภคหน่วยสุดท้าย : MPC = 0.904) และจำนวนผู้พึ่งพิงมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการใช้จ่าย หมายความว่าเมื่อปัจจัยอื่นคงที่แล้วหากจำนวนผู้พึ่งพิงเพิ่มขึ้น 1 คน จะทำให้ครัวเรือนมีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น 3,239 บาท โดยมีนัยสำคัญที่ $\alpha = 0.01$

ตารางที่ 4.8 สมการประมาณค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่

ตัวแปรอิสระ		ตัวแปรตาม (Dependent variable) = C_i			
		สมการที่ 1	สมการที่ 2	สมการที่ 3	สมการที่ 4
ค่าคงที่	a_0	1,746.491** (2.081)	-1,328.776 (-1.386)	-1,351.832 (-1.400)	-3,188.042*** (-2.494)
Y_i	a_1	0.910*** (149.208)	0.903*** (149.279)	0.902*** (135.259)	0.904*** (149.185)
D_i	a_2	-	3,309.507*** (6.098)	3,300.387*** (6.057)	3,238.559*** (5.974)
NA_i	a_3	-	-	0.000 (0.214)	-
$Area_i$	a_4	-	-	-	2,493.463** (2.192)
R^2		0.973	0.974	0.974	0.975
F-statistic		22,262.900	11,798.560	7,853.617	7,915.556

หมายเหตุ : 1. ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-statistic

2. * มีนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.10$

** มีนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.05$

*** มีนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.01$

ที่มา : จากการศึกษา

จากการนำเอาปัจจัยต่างๆ ได้แก่ รายได้ของครัวเรือน จำนวนผู้พึ่งพิง ทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือน และตัวแปรหุ่น ซึ่งก็คือ เขตการปกครอง มาทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้สมการถดถอยแล้ว ทำให้ได้สมการที่ใช้ประมาณการค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือน คือ

$$\hat{C}_i = -3,188.042 + 0.904 Y_i + 3,238.559 D_i + 2,493.463 \text{ Area}_i$$

เมื่อนำค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระและตัวแปรหุ่นแต่ละตัวมาแทนค่าในสมการที่ได้ จะได้ว่าครัวเรือนในจังหวัดเชียงรายมีค่าใช้จ่ายในการบริโภคเฉลี่ย 99,457 บาทต่อปี

4.4.2 การประมาณเงินออมของครัวเรือนในจังหวัดเชียงราย

การประมาณการสมการเงินออมของครัวเรือนตามแบบจำลองที่ 3 – 4 ผลการศึกษาจากตารางที่ 4.9 สมการที่ 1 เป็นการนำปัจจัยรายได้ทั้งสิ้นของครัวเรือน (Y_i) เพียงปัจจัยเดียวมาทดสอบในสมการ พบว่าสมการมีสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเท่ากับ 0.235 ซึ่งหมายความว่าสมการข้างต้นสามารถประมาณการออมได้เพียงร้อยละ 23.5 รายได้ทั้งสิ้นต่อปีมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการออม (C_i) กล่าวคือ รายได้ต่อปีเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้ครัวเรือนมีการออมเพิ่มขึ้น 0.094 บาท นั่นคือความโน้มเอียงการออมหน่วยสุดท้ายมีค่าเท่ากับ 0.094 ($MPS = 0.094$) และค่าสัมประสิทธิ์ของค่าคงที่ (a_0) ที่ได้มีค่าเท่ากับ 1,860.154 โดยมีนัยสำคัญที่ระดับ $\alpha = 0.05$ นั่นคือเมื่อไม่มีรายได้ครัวเรือนก็จะไม่มีการออมเงิน

สมการที่ 2 เมื่อเพิ่มปัจจัยจำนวนผู้พึ่งพิง (D_i) มาทดสอบในสมการ พบว่าสมการมีสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเท่ากับ 0.273 ซึ่งหมายความว่าตัวแปรอิสระในสมการนี้สามารถอธิบายตัวแปรตามได้เพียงร้อยละ 27.3 และค่าสัมประสิทธิ์ของค่าคงที่ของสมการไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของรายได้ก็เพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็น 0.102 (ความโน้มเอียงการออมหน่วยสุดท้าย : $MPS = 0.102$) นั่นคือ เมื่อปัจจัยอื่นคงที่ หากรายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 บาท ครัวเรือนจะทำการออมเพิ่มขึ้น 0.102 บาท และจำนวนผู้พึ่งพิงมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการออม กล่าวคือเมื่อรายได้ไม่เปลี่ยนแปลง หากจำนวนผู้พึ่งพิงเพิ่มขึ้น 1 คน จะทำให้ครัวเรือนมีการออมลดลง 3,476 บาท โดยมีนัยสำคัญที่ $\alpha = 0.01$ สมการมีสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเท่ากับ 0.273 ซึ่งหมายความว่าตัวแปรอิสระในสมการนี้สามารถอธิบายตัวแปรตามได้เพียงร้อยละ 27.3

สมการที่ 3 เมื่อเพิ่มทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือน (NA_i) มาทดสอบในสมการ 2 อีกปัจจัยหนึ่ง พบว่าสมการมีสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเท่ากับ 0.275 ซึ่งหมายความว่าตัวแปรอิสระในสมการสามารถอธิบายตัวแปรตามได้เพียงร้อยละ 27.5 ค่าสัมประสิทธิ์ของค่าคงที่ของสมการไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของ รายได้เท่ากับ 0.101 (ความโน้มเอียงการออมหน่วยสุดท้าย : $MPS = 0.101$) และจำนวนผู้พึ่งพิงมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการออม (S_i) กล่าวคือ เมื่อปัจจัยอื่นคงที่ หากจำนวนผู้พึ่งพิงเพิ่มขึ้น 1 คน จะทำให้ครัวเรือนมีการออมลดลง

3,489 บาท โดยมีนัยสำคัญที่ $\alpha = 0.01$ ส่วนทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับการออม

สมการที่ 4 เมื่อเพิ่มตัวแปรหุ่น (Area) เข้าไปในสมการที่ 2 เพื่อหาความแตกต่างด้านการออมเงินของครัวเรือนในเขตและนอกเขตเทศบาล พบว่าสมการมีสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเท่ากับ 0.282 ซึ่งหมายความว่าตัวแปรอิสระในสมการนี้สามารถอธิบายตัวแปรตามได้ร้อยละ 28.2 และครัวเรือนในเขตและนอกเขตมีการออมเงินแตกต่างกัน กล่าวคือ ครัวเรือนในเขตเทศบาลมีจำนวนเงินอมน้อยกว่าครัวเรือนนอกเขตเทศบาลอยู่ 3,366 บาท ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของรายได้เท่ากับ 0.100 (ความโน้มเอียงการออมหน่วยสุดท้าย : MPS = 0.100) และจำนวนผู้พึ่งพิงมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการออม หมายความว่า เมื่อปัจจัยอื่นคงที่แล้วหากจำนวนผู้พึ่งพิงเพิ่มขึ้น 1 คน จะทำให้ครัวเรือนมีการออมลดลง 3,381 บาท โดยมีนัยสำคัญที่ $\alpha = 0.01$

ตารางที่ 4.8 สมการประมาณเงินออมของครัวเรือนในจังหวัดเชียงราย

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม (Dependent variable) = S_i				
		สมการที่ 1	สมการที่ 2	สมการที่ 3	สมการที่ 4
ค่าคงที่	b_0	-1,860.154** (-1.983)	1,357.651 (1.259)	1,326.092 (1.221)	3,867.756** (2.695)
Y_i	b_1	0.094*** (13.841)	0.102*** (15.021)	0.101*** (13.510)	0.100*** (14.748)
D_i	b_2	-	-3,476.384*** (-5.695)	-3,488.868*** (-5.694)	-3,380.599*** (-5.555)
NA_i	b_3	-	-	0.000 (0.260)	-
$Area_i$	b_4	-	-	-	-3,366.305** (-2.635)
R^2		0.235	0.274	0.274	0.282
F-statistic		191.581	116.708	77.711	80.866

หมายเหตุ : 1. ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-statistic

2. * มีนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.10$

** มีนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.05$

*** มีนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.01$

ที่มา : จาการศึกษา

จากการนำเอาปัจจัยต่างๆ ได้แก่ รายได้ของครัวเรือน จำนวนผู้พึ่งพิง ทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือน และตัวแปรหุ่น ซึ่งก็คือ เขตการปกครอง มาทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้สมการถดถอยแล้ว ทำให้ได้สมการที่ใช้ประมาณการค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือน คือ

$$\hat{S}_i = -3,867.756 + 0.100 Y_i - 3,380.559 D_i - 3,366.305 \text{ Area}_i$$

และเมื่อนำค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระและตัวแปรหุ่นแต่ละตัวมาแทนค่าในสมการที่ได้ จะได้ว่าครัวเรือนในจังหวัดเชียงรายมีเงินออมเฉลี่ย 8,283 บาทต่อปี

4.5 รูปแบบค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนในจังหวัดเชียงราย

ในการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนนั้น มีค่าใช้จ่ายในด้านต่างๆ แตกต่างกันไป ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการแบ่งประเภทค่าใช้จ่ายออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ด้วยกันคือ ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค และค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค ได้ผลการศึกษาดังนี้

4.5.1 ค่าใช้จ่าย และจำนวนหนี้สินของครัวเรือน

จากตาราง 4.10 พบว่า ครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยประมาณปีละ 99,456 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายครัวเรือนตามอาชีพหลักของหัวหน้าครัวเรือน จะเห็นว่าครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนมีอาชีพหลักค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปีสูงสุด คือ 163,700 บาท รองลงมาเป็นครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนเป็นลูกจ้างรัฐบาลหรือลูกจ้างเอกชน มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปีประมาณ 97,176 บาท ส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนเป็นเกษตรกร และผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ (เช่น ผู้รับบำนาญ ผู้ที่บุคคลภายนอกครัวเรือนเลี้ยงดู เป็นต้น) มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปีใกล้เคียงกัน คือ ประมาณ 71,573 บาท และ 71,276 บาท ตามลำดับ

การมีหนี้สินของครัวเรือน จะเห็นได้ว่า ครัวเรือนมีจำนวนหนี้สินเฉลี่ยประมาณ 116,184 บาท โดยครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนมีอาชีพหลักค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัวมีหนี้สินเฉลี่ยสูงสุด ประมาณ 262,642 บาท รองลงมาเป็นครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนเป็นลูกจ้างรัฐบาลหรือลูกจ้างเอกชน มีหนี้สิน 85,778 บาท สำหรับครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนเป็นเกษตรกร มีหนี้สินประมาณ 80,647 บาท ในขณะที่ครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ มีจำนวนหนี้สินน้อยที่สุด มีเพียง 39,150 บาท

ตารางที่ 4.10 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย และจำนวนหนี้สินของครัวเรือน

รายการ	ค่าเฉลี่ย
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปี ครัวเรือนทั้งสิ้น (บาท/ปี)	99,458
ลูกจ้างรัฐบาล/ลูกจ้างเอกชน	97,176
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	163,700
เกษตรกร	71,573
ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ	71,276
จำนวนหนี้สินของครัวเรือนทั้งสิ้น (บาท)	116,184
ลูกจ้างรัฐบาล/ลูกจ้างเอกชน	85,778
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	262,642
เกษตรกร	80,647
ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ	39,150

ที่มา : จากการศึกษา

4.5.2 ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค จำแนกตามระดับรายได้ของครัวเรือน

จากตารางที่ 4.11 จะเห็นว่าครัวเรือนในจังหวัดเชียงราย มีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยประมาณปีละ 99,313 บาท เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคประมาณปีละ 88,558 บาท หรือร้อยละ 89.2 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น ส่วนที่เหลือประมาณ 10,756 บาท/ปี หรือร้อยละ 10.8 เป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค ได้แก่ ค่าภาษี ค่าของขวัญ เงินบริจาค ค่าเบี้ยประกัน เงินซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล ดอกเบี้ยเงินกู้ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ

หากพิจารณาเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคแล้ว พบว่า ครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มมากที่สุด ประมาณ 42,390 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 42.7 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น รองลงมาเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะ การเดินทางและค่าบริการสื่อสารเฉลี่ยปีละประมาณ 15,634 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.7 สำหรับค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย เครื่องใช้ในบ้าน และค่าจ้างบุคคลที่ให้บริการแก่ครัวเรือนใช้จ่ายมากเป็นอันดับที่สาม ประมาณ 15,095 บาท/ปี หรือร้อยละ 15.2 ของ ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น สำหรับค่าใช้จ่ายที่น้อยที่สุดเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดงานพิธีในโอกาสพิเศษ มีประมาณ 843 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 0.8

ส่วนค่าใช้จ่ายในกลุ่มครัวเรือนที่ระดับรายได้ต่างๆ นั้น ในทุกกลุ่มรายได้มีค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มมากที่สุด แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ครัวเรือนที่มีระดับรายได้มากกว่า 150,000 บาท/ปี ขึ้นไป ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มจะมีสัดส่วนลดลงเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายประเภทอื่นๆ คือมีประมาณร้อยละ 33.0 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น และค่าใช้จ่ายที่ไม่

เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคก็มีสัดส่วนสูง เมื่อเทียบกับครัวเรือนที่มีระดับรายได้ต่ำกว่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครัวเรือนที่มีรายได้สูงมักต้องเสียภาษีมากตามไปด้วย อีกทั้งยังอาจมีการจ่ายดอกเบี้ยเงินที่กู้ยืมมา และส่งเงินให้บุคคลอื่นนอกครัวเรือน

ตารางที่ 4.11 ค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือน จำแนกตามระดับ

ประเภทของค่าใช้จ่าย	ระดับรายได้ (บาท/ปี)						รวม
	<30,000	30,000 - 60,000	60,001 - 90,000	90,001 - 120,000	120,001 - 150,000	>150,000	
ก. ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	20,351	40,015	62,008	89,939	120,057	193,372	88,688
	(96.0)	(93.4)	(93.4)	(93.1)	(90.9)	(84.4)	(89.2)
อาหารและเครื่องดื่ม	11,308	21,243	35,173	46,275	60,364	75,504	42,390
	(53.3)	(49.6)	(53.0)	(47.9)	(45.7)	(33.0)	(42.6)
ที่อยู่อาศัย เครื่องใช้ในบ้าน และ ค่าจ้างบุคคลที่ให้บริการแก่ครัวเรือน	1,817	5,017	7,859	15,014	22,265	34,701	14,054
	(8.6)	(11.7)	(11.8)	(15.6)	(16.9)	(15.1)	(14.1)
เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	526	1,494	2,336	3,206	4,415	6,111	3,079
	(2.5)	(3.5)	(3.5)	(3.3)	(3.3)	(2.7)	(3.1)
ของใช้และบริการส่วนบุคคล	1,788	2,108	2,728	3,117	3,716	10,381	4,160
	(8.4)	(4.9)	(4.1)	(3.2)	(2.8)	(4.5)	(4.2)
ค่าเวชภัณฑ์และค่าตรวจรักษาพยาบาล	532	1,108	1,283	1,873	2,102	4,282	1,919
	(2.5)	(2.6)	(1.9)	(1.9)	(1.6)	(1.9)	(1.9)
ยานพาหนะ การเดินทางและค่าบริการสื่อสาร	2,518	6,076	9,001	14,511	21,795	45,486	16,739
	(11.9)	(14.2)	(13.6)	(15.0)	(16.5)	(19.8)	(16.8)
การศึกษา	777	930	1,309	2,201	2,390	8,937	2,851
	(3.7)	(2.2)	(2.0)	(2.3)	(1.8)	(3.9)	(2.9)
การบันเทิงและการอ่าน และกิจกรรมทางศาสนา	837	1,864	2,086	3,450	2,838	4,512	2,653
	(3.9)	(4.3)	(3.1)	(3.6)	(2.2)	(2.0)	(2.7)
การจัดงานพิธีในโอกาสพิเศษ	248	175	233	292	173	3,458	843
	(1.2)	(0.4)	(0.4)	(0.3)	(0.1)	(1.5)	(0.9)
ข. ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค	854	2,835	4,352	6,661	12,083	35,619	10,770
	(4.0)	(6.6)	(6.6)	(6.9)	(9.1)	(15.6)	(10.8)
ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	21,205	42,850	66,360	96,600	132,140	228,991	99,458
	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)

ที่มา : จากการศึกษา

สำหรับในแต่ละประเภทของค่าใช้จ่าย พบว่า ครัวเรือนที่มีระดับรายได้น้อยกว่า 30,000 บาท/ปี จะมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับครัวเรือนที่ระดับรายได้อื่นๆ คือ มีร้อยละ 53.3 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น ส่วนครัวเรือนที่มีระดับรายได้ตั้งแต่ 150,000 บาท/ปี ขึ้นไป จะมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเกี่ยวกับยานพาหนะ การเดินทางและค่าบริการสื่อสารมากกว่าครัวเรือนที่ระดับรายได้ต่ำกว่า คือคิดเป็นร้อยละ 19.8 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น ในขณะที่ครัวเรือนที่ระดับรายได้ต่ำกว่ามีค่าใช้จ่ายนี้อยู่ระหว่างร้อยละ 11.9 - 16.5 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น เท่านั้น

4.5.3 ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนในเขตและนอกเขตเทศบาล

จากตารางที่ 4.12 จะเห็นว่าครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล มีรูปแบบค่าใช้จ่ายไม่แตกต่างกันมากนัก โดยที่ครัวเรือนในเขตเทศบาลมีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยประมาณปีละ 108,982 บาท เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคประมาณปีละ 95,022 บาท หรือร้อยละ 87.2 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น ซึ่งในจำนวนนี้ครัวเรือนจะใช้จ่ายไปเพื่ออาหารและเครื่องดื่มน้อยที่สุด ประมาณ 43,109 บาท/ปี หรือร้อยละ 39.6 รองลงมาใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะ การเดินทาง และการสื่อสาร ประมาณ 18,772 บาท/ปี หรือร้อยละ 17.2 ส่วนที่เหลือประมาณ 13,960 บาท/ปี หรือร้อยละ 12.8 เป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค ได้แก่ ค่าภาษี ค่าของขวัญ เงินบริจาค ค่าเบี้ยประกัน เงินซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล ดอกเบี้ยเงินกู้ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ

สำหรับครัวเรือนนอกเขตเทศบาลนั้น มีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยประมาณปีละ 95,775 บาท ซึ่งน้อยกว่าค่าใช้จ่ายของครัวเรือนนอกเขตเทศบาล เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคประมาณปีละ 86,238 บาท หรือร้อยละ 90.0 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น ซึ่งในจำนวนนี้ ครัวเรือนจะใช้จ่ายไปเพื่ออาหารและเครื่องดื่มน้อยที่สุด ประมาณ 42,112 หรือร้อยละ 44.0 รองลงมาใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะ การเดินทาง และการสื่อสารเช่นเดียวกับครัวเรือนในเขตเทศบาลมีประมาณปีละ 15,953 บาท หรือร้อยละ 16.6 ส่วนที่เหลือประมาณ 9,536 บาท/ปี หรือร้อยละ 10.0 เป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค

ตารางที่ 4.12 รูปแบบค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือน จำแนกตามเขตการปกครอง

ประเภทของค่าใช้จ่าย	เขตการปกครอง	
	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล
ก. ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	95,022 (87.2)	86,238 (90.0)
อาหารและเครื่องดื่ม	43,109 (39.6)	42,112 (44.0)
ที่อยู่อาศัย เครื่องใช้ในบ้าน และค่าจ้างบุคคลที่ให้บริการแก่ครัวเรือน	15,184 (13.9)	13,616 (14.2)
เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	3,572 (3.3)	2,889 (3.0)
ของใช้และบริการส่วนบุคคล	5,337 (4.9)	3,704 (3.9)
ค่าเวชภัณฑ์และค่าตรวจรักษาพยาบาล	2,032 (1.9)	1,876 (2.0)
ยานพาหนะ การเดินทางและค่าบริการสื่อสาร	18,772 (17.2)	15,953 (16.6)
การศึกษา	2,216 (2.0)	3,097 (3.2)
การบันเทิงและการอ่าน และกิจกรรมทางศาสนา	2,847 (2.6)	2,577 (2.7)
การจัดงานพิธีในโอกาสพิเศษ	1,953 (1.8)	414 (0.4)
ข. ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค	13,960 (12.8)	9,536 (10.0)
ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	108,982 (100.0)	95,775 (100.0)

ที่มา : จาการศึกษา

4.5.4 ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคจำแนกตามอาชีพหลักของหัวหน้าครัวเรือน

จากตาราง 4.13 จะเห็นว่า สัดส่วนของค่าใช้จ่ายในแต่ละประเภทของในแต่ละประเภทของครัวเรือนมีความแตกต่างกันเล็กน้อย คือ ครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนมีอาชีพหลักเป็นเกษตรกรจะใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคมากกว่าครัวเรือนประเภทอื่น โดยใช้จ่ายเพื่ออุปโภคบริโภคถึงร้อยละ 92.3 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด ซึ่งก็เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 46.9 รองลงมาเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะ การเดินทาง และการสื่อสาร ร้อยละ 16.5 สำหรับครัวเรือนลูกจ้างรัฐบาล/ลูกจ้างเอกชนนั้น จะมีค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคมากกว่าของครัวเรือนโดยเฉลี่ย คือ ร้อยละ 14.9 และมากกว่าครัวเรือนอื่นๆ อีกด้วย

สำหรับครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัวจะมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มน้อยกว่าครัวเรือนประเภทอื่น คือร้อยละ 39.2 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด แต่จะมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย เครื่องใช้ในบ้าน และค่าจ้างบุคคลที่ให้บริการแก่ครัวเรือน และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเวชภัณฑ์และค่าตรวจรักษาพยาบาล มากกว่าครัวเรือนประเภทอื่น คิดเป็นร้อยละ 16.3 และ 2.1 ตามลำดับ

ครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาน้อยมากเมื่อเทียบกับครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ คือมีเพียงร้อยละ 1.7 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด สำหรับค่าใช้จ่ายที่มากกว่าครัวเรือนอื่น คือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะ การเดินทางและค่าบริการสื่อสาร คิดเป็นร้อยละ 3.7 และ 18.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 รูปแบบค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือน จำแนกตามอาชีพหลักของหัวหน้าครัวเรือน

ประเภทของค่าใช้จ่าย	อาชีพหลักของหัวหน้าครัวเรือน				
	ลูกจ้าง รัฐบาล/ ลูกจ้างเอกชน	ค้าขายประกอบ ธุรกิจส่วนตัว	เกษตรกร	ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงาน เชิงเศรษฐกิจ	รวม
ก. ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	84,920	144,440	66,091	64,596	88,688
	(87.4)	(88.2)	(92.3)	(90.6)	(89.2)
อาหารและเครื่องดื่ม	40,908	64,199	33,587	32,873	42,390
	(42.1)	(39.2)	(46.9)	(46.1)	(42.6)
ที่อยู่อาศัย เครื่องใช้ในบ้าน และค่าจ้าง บุคคลที่ให้บริการแก่ครัวเรือน	13,470	26,655	8,538	9,106	14,054
	(13.9)	(16.3)	(11.9)	(12.8)	(14.1)
เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	2,784	4,876	2,418	2,630	3,079
	(2.9)	(3.0)	(3.4)	(3.7)	(3.1)
ของใช้และบริการส่วนบุคคล	3,908	7,127	3,178	2,310	4,160
	(4.0)	(4.3)	(4.4)	(3.3)	(4.2)
ค่าเวชภัณฑ์และค่าตรวจรักษาพยาบาล	1,801	3,474	1,262	1,379	1,919
	(1.9)	(2.1)	(1.8)	(1.9)	(1.9)
ยานพาหนะ การเดินทางและค่าบริการ สื่อสาร	15,573	28,635	11,785	13,184	16,739
	(16.0)	(17.5)	(16.5)	(18.5)	(16.8)
การศึกษา	2,759	5,338	1,937	1,227	2,851
	(2.8)	(3.3)	(2.7)	(1.7)	(2.9)
การบันเทิงและการอ่าน และกิจกรรม ทางศาสนา	2,818	3,363	2,327	1,794	2,653
	(2.9)	(2.0)	(3.2)	(2.5)	(2.7)
การจัดงานพิธีในโอกาสพิเศษ	899	773	1,059	93	843
	(0.9)	(0.5)	(1.5)	(0.1)	(0.9)
ข. ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภค บริโภค	12,255	19,260	5,482	6,680	10,770
	(12.6)	(11.8)	(7.7)	(9.4)	(10.8)
ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	97,176	163,700	71,573	71,276	99,458
	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)

ที่มา : จากการศึกษา

4.6 รูปแบบการออมของครัวเรือนในจังหวัดเชียงราย

การออมภาคครัวเรือนในการศึกษาครั้งนี้ หมายความว่าเฉพาะสินทรัพย์ทางการเงินเท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริง การออมมีอยู่หลายรูปแบบด้วยกัน เช่น การออมในรูปสินทรัพย์ถาวร ได้แก่ บ้าน ที่ดิน อาคารและสิ่งก่อสร้าง เป็นต้น ได้จำแนกการออมในหลายๆปัจจัยด้วยกัน ได้ผลการศึกษา ดังนี้

4.6.1 การออมของครัวเรือนในเขตและนอกเขตเทศบาล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แจกแจงการออมของครัวเรือนเป็นการออมในสถาบันการเงิน และการออมนอกสถาบันการเงิน พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่ทั้งครัวเรือนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ไม่มีการออมเงิน กล่าวคือ ครัวเรือนในเขตเทศบาลที่ไม่มีการออมเงินมีจำนวน 284 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 63.1 และครัวเรือนที่ทำการออมมีจำนวน 166 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 36.9 สำหรับครัวเรือนนอกเขตเทศบาลนั้น ครัวเรือนที่ไม่มีการออมเงินมีจำนวน 116 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 66.7 ซึ่งมีสัดส่วนสูงกว่าครัวเรือนในเขตเทศบาล และครัวเรือนที่ทำการออมมีเพียง 58 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 33.3

เมื่อพิจารณาวิธีการออม พบว่า ครัวเรือนที่มีการออมทั้งในและนอกเขตเทศบาลส่วนใหญ่ ทำการออมเงินโดยฝากเงินในสถาบันการเงิน โดยครัวเรือนในเขตเทศบาลออมเงินในสถาบันการเงินร้อยละ 84.7 แบ่งเป็นออมกับธนาคารพาณิชย์มากที่สุด จำนวน 82 ครัวเรือน หรือร้อยละ 43.2 รองลงมา 30 ครัวเรือน หรือร้อยละ 15.8 ทำการออมโดยฝากเงินกองทุนอื่นๆ (เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง กองทุนบำเหน็จบำนาญเพื่อข้าราชการ ฯลฯ) และส่วนหนึ่งจำนวน 24 ครัวเรือน ประมาณร้อยละ 12.6 ทำการออมนอกสถาบันการเงิน (การเล่นแชร์ การให้กู้ยืมเงิน) สำหรับครัวเรือนนอกเขตเทศบาลนั้น ครัวเรือนจำนวน 64 ครัวเรือน หรือร้อยละ 85.3 ทำการออมในสถาบันการเงิน โดยออมกับธนาคารพาณิชย์มากที่สุดเช่นกัน จำนวน 28 ครัวเรือน หรือร้อยละ 37.3 ซึ่งใกล้เคียงกับครัวเรือนในเขตเทศบาล รองลงมาออมกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 8 ครัวเรือน คิดเป็น ร้อยละ 10.7 และครัวเรือนจำนวน 14 ครัวเรือน หรือร้อยละ 18.7 ทำการออมนอกสถาบันการเงิน และมีสัดส่วนที่มากกว่าเมื่อเทียบกับครัวเรือนในเขตเทศบาล และเป็นที่น่าสังเกตว่าครัวเรือนนอกเขตเทศบาลไม่มีการออมเงินในรูปของการซื้อหลักทรัพย์ทางการเงิน ซึ่งสาเหตุอาจเนื่องจาก การออมในประเภทนี้ยังไม่เป็นที่นิยมหรือแพร่หลายมากนัก ในปัจจุบัน และมีการกำหนดเงินออมขั้นต่ำไว้ค่อนข้างสูง (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14 รูปแบบการออมเงินของครัวเรือน

การออมและรูปแบบการออมของครัวเรือน	จำนวนครัวเรือน	
	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล
การออม	450 (100.0)	174 (100.0)
มีการออม	166 (36.9)	58 (33.3)
ไม่มีการออม	284 (63.1)	116 (66.7)
วิธีการออม^{1/}	190 (100.0)	75 (100.0)
ในสถาบันการเงิน	161 (84.7)	64 (81.3)
ฝากกับธนาคารพาณิชย์	82 (43.2)	25 (33.3)
ฝากกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	24 (12.6)	8 (10.7)
ฝากกับธนาคารอาคารสงเคราะห์/ธนาคารออมสิน	10 (5.3)	5 (6.7)
ซื้อหลักทรัพย์ทางการเงิน	5 (2.6)	-
ฝากสหกรณ์ออมทรัพย์/สวัสดิการของหน่วยงาน	5 (2.6)	3 (4.0)
เงินฝากกองทุนอื่นๆ	30 (15.8)	10 (13.3)
ซื้อหุ้นสหกรณ์	1 (0.5)	7 (9.3)
กรมธรรม์ประกันชีวิต	4 (2.1)	3 (4.0)
นอกสถาบันการเงิน (การเล่นแชร์ การให้กู้ยืม)	29 (15.3)	14 (18.7)

หมายเหตุ : 1/ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา : จากการศึกษา

สังเกตได้ว่า ครัวเรือนยังให้ความสำคัญกับการออมที่มีความคล่องตัวสูงในการเบิกจ่าย ซึ่งจะเห็นว่าการออมโดยฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ได้รับความนิยมค่อนข้างสูง ทั้งนี้เนื่องจากสถาบันการเงินเหล่านี้มีหลายสาขา หรือมีสำนักงานที่ให้บริการกระจายไปตามแหล่งชุมชนต่างๆ อีกทั้งยังมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ และการส่งเสริมการขายที่น่าสนใจมากขึ้น ส่วนการออมในรูปแบบกรมธรรม์ประกันชีวิตนั้น ส่วนใหญ่จะออมเพื่ออนาคตเป็นการออมเพื่อความมั่นคงของชีวิตและทรัพย์สิน และมองถึงอนาคตที่เอื้ออำนวยต่อการดูแลสุขภาพของสมาชิกในครัวเรือนไปด้วย

4.6.2 รูปแบบการออมของครัวเรือนจำแนกตามระดับรายได้

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ครัวเรือนที่มีการออมนั้นส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนที่มีรายได้ต่อปี 150,000 บาทขึ้นไป ซึ่งทำการออมในสถาบันการเงินคิดเป็นร้อยละ 96.7 โดยแยกเป็นการฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ ร้อยละ 47.8 รองลงมาคือการฝากกับกองทุนอื่นๆ (เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง กองทุนบำเหน็จบำนาญเพื่อข้าราชการ ฯลฯ) ร้อยละ 21.1 ส่วนการฝากเงินกับธนาคารอาคารสงเคราะห์/ธนาคารออมสิน และการซื้อหุ้นสหกรณ์ มี

สัดส่วนเท่ากัน คือร้อยละ 7.8 มีครัวเรือนเพียงร้อยละ 3.3 เท่านั้นที่ออมเงินนอกสถาบันการเงิน สำหรับครัวเรือนที่มีการออมเป็นอันดับรองลงมาคือครัวเรือนที่มีรายได้ต่อปีอยู่ระหว่าง 60,000 – 90,000 บาท โดยส่วนใหญ่ทำการออมทำการออมในสถาบันการเงินเช่นกัน คือร้อยละ 81.7 เป็นการฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ร้อยละ 33.3 ฝากเงินกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ร้อยละ 23.3

นอกจากนี้ยังพบว่า ครัวเรือนที่มีรายได้ต่อปีน้อยกว่า 30,000 บาท ไม่มีการออมในสถาบันการเงิน แต่กลับทำการออมนอกสถาบันการเงิน โดยการเล่นแชร์หรือการให้กู้ยืมเงิน และครัวเรือนที่มีรายได้ต่อปีอยู่ระหว่าง 30,000 – 60,000 บาท ก็มีกานออมนอกสถาบันการเงินในสัดส่วนที่มากเช่นกันเมื่อเทียบกับครัวเรือนที่มีระดับรายได้สูงกว่า คือร้อยละ 30.8

ตารางที่ 4.15 รูปแบบการออมเงินของครัวเรือน จำแนกตามระดับรายได้

รูปแบบการออม ^{1/}	ระดับรายได้ (บาท/ปี)						รวม
	>30,000	30,001 - 60,000	60,001 - 90,000	90,001 - 120,000	120,001 - 150,000	<150,000	
ในสถาบันการเงิน	-	27 (69.2)	49 (81.7)	31 (81.5)	28 (82.4)	87 (96.7)	222 (83.8)
ฝากกับธนาคารพาณิชย์	-	12 (30.8)	20 (33.3)	17 (44.7)	15 (44.1)	43 (47.8)	107 (40.4)
ฝากกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	-	7 (17.9)	14 (23.3)	7 (18.4)	2 (5.9)	2 (2.2)	32 (12.1)
ฝากกับธนาคารอาคารสงเคราะห์/ ธนาคารออมสิน	-	1 (2.6)	1 (1.7)	2 (5.3)	4 (11.8)	7 (7.8)	15 (5.7)
ซื้อหลักทรัพย์ทางการเงิน	-	-	1 (1.7)	1 (2.6)	1 (2.9)	2 (2.2)	5 (1.9)
ฝากสหกรณ์ออมทรัพย์/สวัสดิการ ของหน่วยงาน	-	1 (2.6)	3 (5.0)	1 (2.6)	-	3 (3.3)	8 (3.0)
เงินฝากกองทุนอื่นๆ	-	6 (15.3)	8 (13.4)	3 (7.9)	3 (8.9)	19 (21.1)	40 (15.1)
ซื้อหุ้นสหกรณ์	-	-	-	-	2 (5.9)	7 (7.8)	8 (3.0)
กรมธรรม์ประกันชีวิต	-	-	2 (3.3)	-	1 (2.9)	4 (4.5)	7 (2.6)
นอกสถาบันการเงิน (การเล่นแชร์ การให้กู้ยืม)	4 (100.0)	12 (30.8)	11 (18.3)	7 (18.5)	6 (17.6)	3 (3.3)	43 (16.2)
รวม	4 (100.0)	39 (100.0)	60 (100.0)	38 (100.0)	34 (100.0)	90 (100.0)	265 (100.0)

หมายเหตุ : 1/ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา : จาการศึกษา

4.6.3 จำนวนเงินออมของครัวเรือนจำแนกตามวิธีการออม

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ครัวเรือนที่มีเงินออมตั้งแต่ 20,000 บาทขึ้นไปนั้น ส่วนใหญ่จะทำการออมในสถาบันการเงินทั้งสิ้น โดยจะทำการฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์มากที่สุด ครัวเรือนที่มีเงินออม 140,000 บาทขึ้นไป มีการออมเป็นเงินฝากในธนาคารพาณิชย์ ร้อยละ 42.3 รองลงมาเป็นการฝากกับกองทุนอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 22.4 และมีการออมนอกสถาบันการเงิน เพียงร้อยละ 1.2

เป็นที่น่าสังเกตว่าครัวเรือนที่มีเงินออมจำนวนน้อยกว่า 20,000 บาท มีการออมนอกสถาบันการเงินในสัดส่วนที่มาก คือ ร้อยละ 45.5 ของวิธีการออมทั้งหมด ซึ่งอาจเป็นการเล่นแชร์หรือการให้บุคคลอื่นกู้ยืมเงิน

ตารางที่ 4.16 รูปแบบการออมเงินของครัวเรือน จำแนกตามวิธีการออม

รูปแบบการออม ^{1/}	จำนวนเงินออม (บาท)						รวม
	<20,000	20,000 - 50,000	50,001 - 80,000	80,001 - 110,000	110,001 - 140,000	>140,000	
ในสถาบันการเงิน	30 (54.5)	54 (80.6)	25 (92.6)	21 (95.5)	8 (88.9)	84 (98.8)	222 (83.8)
ฝากกับธนาคารพาณิชย์	20 (36.4)	21 (31.3)	10 (37.1)	15 (68.2)	5 (55.6)	36 (42.3)	107 (40.4)
ฝากกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	8 (14.5)	12 (17.9)	4 (14.8)	3 (13.6)	1 (11.1)	4 (4.7)	32 (12.1)
ฝากกับธนาคารอาคารสงเคราะห์/ธนาคารออมสิน	-	6 (9.0)	-	1 (4.5)	1 (11.1)	7 (8.2)	15 (5.7)
ซื้อหลักทรัพย์ทางการเงิน	-	2 (3.0)	2 (7.4)	-	-	1 (1.2)	5 (1.9)
ฝากสหกรณ์ออมทรัพย์/สวัสดิการของหน่วยงาน	1 (1.8)	2 (3.0)	1 (3.7)	-	-	4 (4.7)	8 (3.0)
เงินฝากกองทุนอื่นๆ	1 (1.8)	10 (14.9)	8 (29.6)	1 (4.5)	1 (11.1)	19 (22.4)	40 (15.1)
ซื้อหุ้นสหกรณ์	-	-	-	-	-	8 (9.4)	8 (3.0)
กรรมธรรม์ประกันชีวิต	-	1 (1.5)	-	1 (4.5)	-	5 (5.9)	7 (2.6)
นอกสถาบันการเงิน (การเล่นแชร์ การให้กู้ยืม)	25 (45.5)	13 (19.4)	2 (7.4)	1 (4.5)	1 (11.1)	1 (1.2)	43 (16.2)
รวม	55 (100.0)	67 (100.0)	27 (100.0)	22 (100.0)	9 (100.0)	85 (100.0)	265 (100.0)

หมายเหตุ : 1/ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา : จากการศึกษา

4.6.4 จำนวนเงินออมของครัวเรือนจำแนกตามระดับรายได้

จากการศึกษาครัวเรือนที่มีเงินออมจำนวน 224 ครัวเรือนนั้น พบว่า ครัวเรือนที่มีรายได้น้อยกว่า 30,000 บาท/ปี จะมีเงินอมน้อยกว่า 20,000 บาท ส่วนครัวเรือนที่มีรายได้อยู่ระหว่าง 30,000 – 60,000 บาท/ปี ส่วนใหญ่มีเงินออมอยู่ระหว่าง 20,000 – 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.2 และที่มีเงินอมน้อยกว่า 20,000 บาท มีร้อยละ 20.6 และครัวเรือนที่มีรายได้อยู่ระหว่าง 60,001 – 90,000 บาท/ปี และ 90,001 – 120,000 บาท/ปี ก็มีจำนวนเงินออมอยู่ระหว่าง 20,000 – 50,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.8 และ 50.0 ตามลำดับ ในขณะที่ครัวเรือนที่มีระดับรายได้อยู่ระหว่าง 120,001 – 150,000 บาท/ปี และมากกว่า 150,000 บาท/ปี จะมีจำนวนเงินออมจำนวน 140,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 41.6 และ 60.6 ตามลำดับ ทั้งนี้ก็เป็นไปตามแนวความคิดที่ว่า ครัวเรือนที่มีระดับรายได้สูง จำนวนเงินออมของครัวเรือนนั้นก็ย่อมสูงตามไปด้วย (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17 จำนวนเงินออมของครัวเรือนจำแนกตามระดับรายได้

จำนวนเงินออม (บาท)	ระดับรายได้ (บาท/ปี)						รวม
	>30,000	30,000 - 60,000	60,001 - 90,000	90,001 - 120,000	120,001 - 150,000	<150,000	
น้อยกว่า 20,000	4 (100.0)	7 (20.6)	15 (21.1)	3 (15.0)	5 (20.8)	1 (1.4)	35 (15.6)
20,000 – 50,000	-	14 (41.2)	24 (33.8)	10 (50.0)	4 (16.7)	10 (14.1)	62 (27.7)
50,001 – 80,000	-	6 (17.6)	13 (18.3)	1 (5.0)	3 (12.5)	4 (5.6)	27 (12.0)
80,001 – 110,000	-	3 (8.8)	7 (9.9)	-	1 (4.2)	11 (15.5)	22 (9.8)
110,001 – 140,000	-	1 (3.0)	3 (4.2)	1 (5.0)	1 (4.2)	2 (2.8)	8 (3.6)
มากกว่า 140,000	-	3 (8.8)	9 (12.7)	5 (25.0)	10 (41.6)	43 (60.6)	70 (31.3)
รวม	4 (100.0)	34 (100.0)	71 (100.0)	20 (100.0)	24 (100.0)	71 (100.0)	224 (100.0)

ที่มา : จากการศึกษา

4.6.5 จำนวนเงินออมของครัวเรือนจำแนกตามอาชีพหลักของหัวหน้าครัวเรือน

กลุ่มครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนมีอาชีพหลักเป็นลูกจ้างรัฐบาลหรือลูกจ้างเอกชน เป็นครัวเรือนที่มีการออมมากที่สุด จำนวน 98 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 43.8 โดยมีเงินออมมากกว่า 140,000 บาท ครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัวมีเงินออมน้อยกว่า 20,000 บาท จำนวน 62 ครัวเรือน หรือร้อยละ 27.7 โดยมีเงินออมมากกว่า 140,000 บาท เช่นเดียวกัน ส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนเป็นเกษตรกรจำนวน 40 ครัวเรือน หรือร้อยละ 7.9 มีเงินออมระหว่าง 20,000 – 50,000 บาท และสุดท้ายคือครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ จำนวน 24 ครัวเรือน หรือร้อยละ 10.7 จะมีเงินออมน้อยกว่า 20,000 บาท (ตารางที่ 4.18)

ตารางที่ 4.18 จำนวนเงินออมของครัวเรือนจำแนกตามอาชีพหลักของหัวหน้าครัวเรือน

จำนวนเงินออม (บาท)	อาชีพหลักของหัวหน้าครัวเรือน				
	ลูกจ้าง รัฐบาล/ ลูกจ้างเอกชน	ค้าขายประกอบ ธุรกิจส่วนตัว	เกษตรกร	ผู้ไม่ได้ ปฏิบัติงานเชิง เศรษฐกิจ	รวม
น้อยกว่า 20,000	13 (13.3)	5 (8.1)	8 (3.6)	9 (4.0)	35 (15.6)
20,000 – 50,000	30 (30.6)	8 (12.9)	18 (8.0)	6 (2.7)	62 (27.7)
50,001 – 80,000	13 (13.2)	6 (9.7)	6 (2.7)	2 (0.9)	27 (12.1)
80,001 – 110,000	5 (5.1)	11 (17.7)	4 (1.8)	2 (0.9)	22 (9.8)
110,001 – 140,000	4 (4.1)	3 (4.8)	1 (0.4)	-	8 (3.6)
มากกว่า 140,000	33 (33.7)	29 (46.8)	3 (1.3)	5 (2.2)	70 (31.3)
รวม	98 (100.0)	62 (100.0)	40 (100.0)	24 (100.0)	224 (100.0)

ที่มา : จากการศึกษา

4.6.6 เหตุผลในการออมของครัวเรือนในเขตและนอกเขตเทศบาล

ตารางที่ 4.19 เป็นการศึกษาถึงเหตุผลในการออมทรัพย์สินของครัวเรือนที่มีเงินออมพบว่า ในเขตเทศบาลเหตุผลสำคัญที่ครัวเรือนทำการออมคือสามารถถอนเงินเมื่อไหร่ก็ได้ และมั่นใจว่าได้เงินคืนแน่นอน คิดเป็นร้อยละ 19.7 ของครัวเรือนในเขตเทศบาล รองลงมาเห็นว่าได้ผลตอบแทนเป็นที่น่าพอใจ ร้อยละ 19.3

สำหรับครัวเรือนนอกเขตเทศบาลนั้น เหตุผลสำคัญที่ครัวเรือนทำการออมคือมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์จูงใจให้ออม ร้อยละ 19.3 เหตุผลรองลงมามีสัดส่วนเท่ากันคือได้ผลตอบแทนเป็นที่น่าพอใจ และสามารถถอนเงินเมื่อไหร่ก็ได้ คิดเป็นร้อยละ 17.5

ตารางที่ 4.19 เหตุผลในการออมของครัวเรือนในเขตและนอกเขตเทศบาล

รูปแบบการออม ^{1/}	จำนวนครัวเรือน	
	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล
สามารถถอนเงินเมื่อไหร่ก็ได้	41 (19.7)	8 (14.1)
มีสาขาหลายแห่ง	20 (9.6)	4 (7.0)
สามารถติดต่อได้โดยสะดวก	36 (17.3)	7 (12.3)
มั่นใจว่าได้เงินคืนแน่นอน	41 (19.7)	10 (17.5)
ได้ผลตอบแทนเป็นที่น่าพอใจ	40 (19.3)	10 (17.5)
มีอัตราการออมอยู่ในขีดความสามารถที่จะออมได้	9 (4.3)	7 (12.3)
มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์จูงใจให้ออม	21 (10.1)	11 (19.3)
รวม	208 (100.0)	57 (100.0)

ที่มา : การศึกษา

4.6.7 เหตุผลในการออมของครัวเรือนตามประเภทของครัวเรือน

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ครัวเรือนที่มีการออมโดยฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ เพราะเห็นว่า สามารถถอนเงินเมื่อไหร่ก็ได้มี ร้อยละ 33.7 รองลงมาคือคิดว่าสามารถติดต่อได้โดยสะดวก ร้อยละ 30.8 และที่เห็นว่ามีสาขาหลายแห่งมีร้อยละ 17.8 สำหรับครัวเรือนที่มีการออมโดยฝากเงินกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรนั้น เห็นว่ามีการประชาสัมพันธ์จูงใจให้ออมมากที่สุด คือร้อยละ 34.5 รองลงมาคิดว่าสามารถถอนเงินเมื่อไหร่ก็ได้และสามารถติดต่อได้โดยสะดวก ร้อยละ 21.9 และ 15.6 ตามลำดับ

ครัวเรือนที่ทำการออมโดยซื้อหลักทรัพย์ทางการเงินมีเพียง 5 ครัวเรือนเท่านั้น โดยเห็นว่ามีมั่นใจว่าได้เงินคืนแน่นอนและให้ผลตอบแทนเป็นที่น่าพอใจ ในสัดส่วนที่เท่ากันคือ ร้อยละ

40.0 และที่เหลือร้อยละ 20.0 เห็นว่ามีการประชาสัมพันธ์ใจให้ออม ครั้วเรือนที่ทำการออม โดยฝากเงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์หรือสวัสดิการของหน่วยงานก็มีน้อยเช่นกัน คือมีเพียง 8 ครั้วเรือนเท่านั้น และส่วนใหญ่ที่ออมวิธีนี้เพราะเห็นว่าให้ผลตอบแทนเป็นที่น่าพอใจ คิดเป็น ร้อยละ 87.5 ที่เหลือเห็นว่ามั่นใจว่าได้เงินคืนแน่นอน ร้อยละ 12.5

และครั้วเรือนที่มีการออมโดยวิธีอื่นๆ เช่น การให้กู้ยืมเงิน การเล่นแชร์ มีจำนวน 43 ครั้วเรือน และส่วนใหญ่ที่ทำการออมโดยวิธีนี้เพราะเห็นว่าให้ผลตอบแทนเป็นที่น่าพอใจ คิดเป็น ร้อยละ 60.5 รองลงมาเห็นว่า มีอัตราการออมอยู่ในขีดความสามารถที่จะออมได้และมีการ ประชาสัมพันธ์ใจให้ออม คิดเป็นร้อยละ 16.3 และ 11.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.20 เหตุผลของการออมในแต่ละรูปแบบการออม

รูปแบบการออม ^{1/}	เหตุผล							รวม
	1	2	3	4	5	6	7	
ฝากกับธนาคารพาณิชย์	36 (33.7)	19 (17.8)	33 (30.8)	9 (8.4)	4 (3.7)	1 (0.9)	5 (4.7)	107 (100.0)
ฝากกับธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร	7 (21.9)	1 (3.1)	5 (15.6)	3 (9.4)	1 (3.1)	3 (9.4)	12 (37.5)	32 (100.0)
ฝากกับธนาคารอาคารสงเคราะห์/ ธนาคารออมสิน	5 (33.3)	4 (26.7)	2 (13.3)	1 (6.7)	-	1 (6.7)	2 (13.3)	15 (100.0)
ซื้อหลักทรัพย์ทางการเงิน	-	-	-	2 (40.0)	2 (40.0)	-	1 (20.0)	5 (100.0)
ฝากสหกรณ์ออมทรัพย์/สวัสดิการ ของหน่วยงาน	-	-	2 (25.0)	1 (12.5)	1 (12.5)	2 (25.0)	2 (25.0)	8 (100.0)
เงินฝากกองทุนอื่นๆ	-	-	-	29 (72.5)	6 (15.0)	1 (2.5)	4 (10.0)	40 (100.0)
ซื้อหุ้นสหกรณ์	-	-	-	1 (12.5)	7 (87.5)	-	-	8 (100.0)
กรรมธรรม์ประกันชีวิต	-	-	-	2 (28.6)	3 (42.8)	1 (14.3)	1 (14.3)	7 (100.0)
อื่นๆ (การเล่นแชร์ การให้กู้ยืม)	1 (2.3)	-	1 (2.3)	3 (7.0)	26 (60.5)	7 (16.3)	5 (11.6)	43 (100.0)
รวม	49 (18.5)	24 (9.1)	43 (16.2)	50 (18.9)	50 (18.9)	16 (6.0)	32 (12.1)	265 (100.0)

หมายเหตุ : 1/ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

1. สามารถถอนเงินเมื่อไหร่ก็ได้
2. มีสาขาหลายแห่ง
3. สามารถติดต่อได้โดยสะดวก
4. มั่นใจว่าได้เงินคืนแน่นอน
5. ได้ผลตอบแทนเป็นที่น่าพอใจ
6. มีอัตราการออมอยู่ในขีดความสามารถที่จะออมได้
7. มีการประชาสัมพันธ์ใจให้ออม

ที่มา : จาการศึกษา

4.6.8 จุดมุ่งหมายการออมของครัวเรือน

การออมของครัวเรือนมีเหตุผลในการออมในหลายปัจจัย สำหรับครัวเรือนที่มีการออมนั้น ทั้งครัวเรือนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล มีจุดมุ่งหมายในการออมเพื่อใช้ในยามเจ็บป่วย/ชรา ร้อยละ 47.1 ของครัวเรือนในเขตเทศบาล และ 47.4 ของครัวเรือนนอกเขตเทศบาล ส่วนจุดมุ่งหมายรองลงมาของครัวเรือนในเขตเทศบาล ได้แก่ เพื่อใช้เป็นทุนในการจัดตั้งธุรกิจ/ประกอบอาชีพ และเพื่อซื้อสินค้าถาวรอื่นๆ เช่น รถยนต์ โทรทัศน์ ซึ่งมีจำนวนครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 16.4 และ 13.9 ตามลำดับ สำหรับครัวเรือนนอกเขตเทศบาล จุดมุ่งหมายรองลงมาที่เช่นเดียวกับครัวเรือนนอกเขตเทศบาล ซึ่งมีจำนวนครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 15.8 และ 14.0 ของครัวเรือนนอกเขตเทศบาล ตามลำดับ (ตารางที่ 4.21)

เป็นที่น่าสังเกตว่า การออมของครัวเรือนในจังหวัดเชียงราย ที่มีการออมกับสถาบันการเงิน มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้จ่ายในอนาคตมากกว่าเพื่อหาผลประโยชน์ ทั้งนี้เป็นเพราะอัตราดอกเบี้ยเงินออมในปัจจุบันอยู่ในระดับต่ำ ทำให้ไม่เป็นที่สนใจที่สำคัญในการออมเงิน ครัวเรือนจะมองที่อนาคตเป็นสำคัญ โดยการลดการใช้จ่ายในปัจจุบันเพื่อนำไปใช้จ่ายในอนาคต กล่าวคือภาคครัวเรือนนั้นคำนึงถึงรายได้ตอนบั้นปลายของชีวิต ซึ่งจะมีรายได้ที่ต่ำกว่าช่วงกลางของชีวิต จึงเป็นสิ่งจูงใจให้มีการออมทรัพย์สินกับสถาบันการเงิน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในยามเจ็บป่วยหรือชราเกี่ยวกับการศึกษาของตนเองหรือผู้อยู่ในอุปการะ ที่ไม่สามารถหารายได้ได้

ตารางที่ 4.21 จุดมุ่งหมายในการออมของครัวเรือน

จุดมุ่งหมายในการออม ^{1/}	จำนวนครัวเรือน	
	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล
เพื่อหาผลประโยชน์	7 (3.4)	2 (3.5)
เพื่อใช้เป็นทุนในการจัดตั้งธุรกิจ/ประกอบอาชีพ	34 (16.4)	9 (15.8)
เพื่อซื้อสังหาริมทรัพย์	3 (1.4)	2 (3.5)
เพื่อใช้ในยามเจ็บป่วย/ชรา	98 (47.1)	27 (47.4)
เพื่อซื้อสินค้าถาวรอื่นๆ เช่น รถยนต์ โทรทัศน์	29 (13.9)	8 (14.0)
เพื่อการศึกษา	22 (10.6)	4 (7.0)
เพื่อซื้อเครื่องประดับมีค่า	15 (7.2)	5 (8.8)
รวม	208 (100.0)	57 (100.0)

หมายเหตุ : 1/ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา : จากการศึกษา

4.6.9 สาเหตุที่ครัวเรือนไม่มีการออมเงิน

จากการศึกษาครัวเรือนที่ไม่มีเงินออม พบว่าทั้งครัวเรือนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล มีสาเหตุหลักที่ครัวเรือนไม่มีเงินออมเนื่องจากรายได้น้อยไม่มีเงินเหลือสำหรับการออม มีจำนวนครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 63.7 ของครัวเรือนในเขตเทศบาล และร้อยละ 74.8 ของครัวเรือนนอกเขตเทศบาล ตามลำดับ สำหรับสาเหตุรองลงมาของครัวเรือนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล คือ ไม่สะดวกหากต้องการใช้เงินทันที คิดเป็นร้อยละ 14.9 ของครัวเรือนในเขตเทศบาล และ 12.6 ของครัวเรือนนอกเขตเทศบาล เหตุผลที่เหลือมีแตกต่างกันออกไป เช่น ขอบเก็บเงินไว้กับตัว ไม่มีธนาคาร/สถาบันการเงินใกล้บ้าน เป็นต้น จะมีสัดส่วนไม่มากนัก (ตาราง 4.22)

ตารางที่ 4.22 สาเหตุที่ครัวเรือนไม่มีการออมเงิน

สาเหตุที่ครัวเรือนไม่มีการออมเงิน	จำนวนครัวเรือน	
	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล
รายได้น้อยไม่มีเงินเหลือสำหรับการออม	184 (63.7)	183 (74.8)
อัตราผลตอบแทนต่ำเกินไป	3 (1.0)	2 (1.8)
ไม่เข้าใจวิธีการออมทรัพย์	5 (1.7)	-
ไม่มีธนาคาร/สถาบันการเงินใกล้บ้าน	13 (4.5)	3 (2.7)
ไม่สะดวกหากต้องการใช้เงินทันที	43 (14.9)	14 (12.6)
คิดว่าธนาคาร/สถาบันการเงินไม่มีความมั่นคงพอ	7 (2.4)	-
ขอบเก็บเงินไว้กับตัว	34 (11.8)	9 (8.1)
รวม	289 (100.0)	111 (100.0)

ที่มา : จากการศึกษา